

38. Puutavara- ja polttoainetoimisto

Puutavara- ja polttoainejaostoon kuuluivat kertomusvuonna kiinteistötointa johtava apul.kaup.joht. Juho Kivistö puheenjohtajana, sekä jäsenenä kaup.joht. Lauri Aho, fil. maist. Veikko Loppi, toimitsija Eino Saastamoinen ja varat. Kaj-Erik Östenson. Asian-tuntijoina osallistuivat jaoston kokouksiin kaup.ins. Walter Starck ja hänen varamiehe-nään hankintapääll. Mikko Pulkkinen sekä kaup.metsänhoit. Paavo Harve. Jaoston siht-teerinä toimi hallintoneuvos Torsten Törnblom l. 10. saakka ja sen jälkeen apul.kaup.siht. Pentti Lehto.

Jaosto kokoontui kertomusvuonna 7 kertaa ja sen pöytäkirjojen pykälien lukumäärä oli 41. Jaoston jäseniä osallistui 11. 10. Heinolan sahalle tehtyyn matkaan.

Jaoston kertomusvuonna käsittelemät asiat on selostettu I osan s. 121.

Henkilökunta. Päätoimiston henkilökunnasta erosi l. 10. hiilihankinnan ja -jakelun päätyttyä näitä asioita hoitanut hra Pentti Helminen. Muita henkilömuutoksia ei tapahtunut.

Yleistilanne

Devalvaatiosta aiheutunut markkamääräinen nousu puutavaran hinnoissa ei vuoden aikana jäänyt pitkäaikaiseksi. Ulkomaan rahamääräisenä hinnat jatkuvasti laskivat. Tämä nieli olemattomiin valuuttakurssien muutoksesta saadun markkamääräisen lisähin-nan. Näin tapahtui siitä huolimatta, että vientimaksua asteittain vähennettiin kunnes se syyskuussa kokonaan poistettiin. Tällöin näytti siltä, että puutavaran viennin alalla de-valvaatiosta olivat hyötyneet yksinomaan ulkomaiset ostajat.

Polttopuun käyttö yleensä jatkuvasti vähentyy ja hintasuunta on laskeva. Kertomusvuoden alussa voimassa ollut halkojen rautatierahtia korotettiin 17 %.

Hankinta

Pinotavara. Kertomusvuoden alkaessa olivat pinotavaravarastot Helsingissä 16 050 m³ ja maaseudulla 82 385 m³. Tämän lisäksi oli keskeneräisiä hankintakauppoja 1 000 m³ ja metsänhakkuusopimuksia 20 431 m³. Kertomusvuoden aikana vastaanotettiin pinotava-
raa käteis- ja hankintakaupoilla 30 437 m³, hakkuusopimuksilla 20 498 m³ ja valmistet-tiin tukki- ja erikoispuiden latvoista 5 292 m³, yhteensä 56 227 m³.

Ainespinotavaraa sisältyi mainittuun määrään kaikkiaan 9 202 m³, mikä miltei koko-naan myytiin kotimaisille paperitehtaille. Käteis- ja hankintasopimuksilla vastaanotetus-ta erästä muodostivat metsäosastolta vastaanotetut, kaupungin omista metsistä hakatut halot, yhteensä 18 993 m³, huomattavan osan.

Halkojen kulutus oli kertomusvuonna miltei yhtä suuri kuin v. 1957. Varsinaisten uunilämmityspaikkojen lisäksi käytettiin halkoja kivennäispolttoaineiden ohella mm. Marian ja Nikkilän sairaaloissa, Koskelan sairaskodissa ja eräissä kansakouluissa. Näin saatiin kulutetuksi mm. metsäosastolta vastaanotetut ja tukkien latvoista tehdyt havu- ja sekahalot, jotka laatunsa vuoksi eivät sovellu sirkkeliipuina käytettäväksi.

Vuoden lopussa olivat pinotavaravarastot Helsingissä 22 204 m³ ja maaseudulla 38 960 m³. Keskeneräisiä hankintasopimuksia oli 100 m³ ja metsänhakkuusopimuksia 1 029 m³, eli vähemmän kuin koskaan toimiston toiminta-aikana.

Sahatukki- ja erikoispuuhankinta. Edellisen vuoden lopulla oli sahatukkien ostot lopetettu marraskuun puolivälissä, jolloin tavoite oli saavutettu. Erikoispuiden ostoja sen sijaan jatkettiin niiden poikkeuksellisen suuren kulutuksen vuoksi vielä kertomusvuoden alkukuukausina.

Kaikkiaan toimitettiin kertomusvuoden aikana sahalle tukkeja 1 540 066 j³. Näiden keskihinta ilman korkoja, yleiskuluja ja poistoja oli 135: 05/j³ sahalla puolipuhuttaaksi kuorittuina.

Uuden hankintakauden alkaessa oltiin sahatukkien ostoissa pidättyväisiä, sillä sahatavaran vientihinnat olivat jatkuvasti laskussa. Tästä ja kireästä rahatilanteesta johtuen varsin monet pienet ja keskisuuret sahat pidättyivät ostoista kokonaan vuoden loppuun asti. Leimikoiden tarjontaa oli verrattain runsaasti, mutta kauppojen solmiminen oli vaikeata, koska myyjän ja ostajan hinnat eivät tahtoneet soveltua yhteen.

Metsähallituksen huutokauppatilaisuudessa Aulangolla 23.—26. 9. tämä ostajien varovaisuus ilmeni myöskin vähentyneenä kysyntänä ja alentuneessa hintatasossa. Puutavara-toimiston ostotavoite, n. 1 300 000 j³ sahatukkeja saavutettiin vuoden loppuun mennessä. Yhä lisääntyneen erikoispuun tarpeen vuoksi tukkien ostoja jatkettiin vuoden vaihteen jälkeenkin.

Työvoimatilanne

Työvoimatilanne oli kertomusvuoden ajan metsätoissa hyvä. Edelleen supistunut hevoskantakin riitti suurin piirtein. Tähän vaikutti osaltaan vähentyneet pinotavarahankinnat sekä yhä lisääntynyt metsäautoteiden verkosto, joka luonnollisesti lyhentää hevosajomatkoja.

Palkkatasossa ei kertomusvuoden aikana tapahtunut mitään suuria muutoksia. Suomen Puunjalostusteollisuuden Työnantajaliiton ja Suomen Maaseututyöväen liiton keskeisellä sopimuksella korotettiin 19. 3. metsätyöpalkkoja jonkin verran, esim. miehen urakkapalkanormi nostettiin 1 140 mk:sta 1 190 mk:aan. Lakkoja tai muita työriitoja ei ilmennyt.

Kuljetukset

Rautatiekuljetukset käsittivät pinotavaraa 67 389 m³ eli 1 885 vaunukuormaa, erikoispuutavaraa 59 600 j³ eli 57 vk sekä sahalla lähetettyä sahatavaraa 4 143 std eli 879 vk ja haketta ja purua 37 511 m³ eli 826 vk, yhteensä siis 3 647 vaunukuormaa.

Rautatievaunuja saatiin kertomusvuonna kaikkialla riittävästi, mutta niiden tarve väheni lisääntyneen autokuljetuksen vuoksi.

Maantiekuljetusten suhteellinen osuus lisääntyi edelleen huomattavasti. Mm. erikoispuut Pertunmaan—Mäntyharjun alueelta ja Mikkelin tienoiltakin ajettiin pääasiassa autoilla Helsinkiin, huomattava osa suoraan työmaille. Samoin ajettiin autoilla halkoja Padasjoen alueen tienvarsilta Nikkilän ja Nummelan sairaaloihin.

Kaikkiaan kuljetettiin autoilla pinotavaraa 58 235 m³ ja sahatukkeja suoraan sahalle 436 950 j³ sekä vesireiteille 685 261 j³, yhteensä 1 122 211 j³ ja lisäksi erikoispuita 582 375 j³. Sahalta ajettiin autoilla sahatavaraa rautatievaunuihin 4 143 std ja suoraan Helsinkiin 1 678 std, mistä määrästä vietiin suoraan työmaille yhteensä 359 std, sekä haketta ja sahanpurua rautatievaunuihin 37 511 m³.

Vesikuljetuksissa muodosti pääosan sahatukkien kuljetus. Pinotavarasta kuljetettiin proomuissa Päijänteeltä vain sellaiset erät, joita autoilla ei voinut kuljettaa, ts. saarien rannoilla tai muuten tietömissä paikoissa sijainneet rantaerät.

Kaikkiaan kuljetettiin vesitse omalla kalustolla pinotavaraa Vesijärvelle ja Jämsänkoskelle 12 180 m³ ja tukkeja Heinolan sahalle 1 062 533 j³. Vieraat alukset kuljettivat Saimaalta pinotavaraa Vuoksenniskalle 5 376 m³ ja meren rannoilta pinotavaraa Helsinkiin 730 m³.

Saha

Kertomusvuoden aikana valmistui sahalla kaksi uutta varastokatosta. Näitä ns. trukkipakkeja oli siten neljä ja niiden yhteinen pinta-ala 2 880 m². Maapohjan pohjustus- ja tasoitustöitä jatkettiin trukkien liikkumista silmälläpitäen.

Koska sähkön käytössä edelleen jouduttiin maksamaan loistehosta n. 200 000 mk, lisättiin kondensaattorikeskukseen ja muualle 8 kpl uusia kondensaattoreita.

Sähkövoimaa käytettiin 1 118 004 kWh, yksikköhinta oli 9: 58 mk/kWh.

Työntekijäin lukumäärä sahalla oli keskimäärin 65 ja työtuntien määrä 143 312. Sahan käyntiaika oli 1 993 t ja sahaustulos keskimäärin 3 std/t.

Palkkoihin tuli 1. 4. 4 %:n lisäys, muuten ne pysyivät muuttumatta.

Käytettävissä ollut tukkien määrä oli yhteensä 1 688 362 j³, josta uppotukkeina ja mittaeroina poistettiin 161 299 j³ ja seuraavaan vuoteen siirtyi 270 000 j³.

Kertomusvuoden aikana sahattiin puutavaraa 5 852 std, josta höylättiin 994 std. Kustannukset sahalla olivat tuotantoyksikköä kohti 8 240 mk/std.

Sahalta toimitettiin puutavaraa kaupungin laitoksille 3 742 std, vientilauvauksiin 2 096 std ja Verkkosaaren varastoon 64 std; kotimaassa myytiin 90 std eli kaikkiaan 5 992 std.

Teollisuushaketta toimitettiin 31 131 m³ ja sahanpurun ylijäämää 5 483 m³.

Kertomusvuosi kului häiriöttä. Tukkien puutteesta aiheutuneesta ylimääräisestä seisona-ajasta huolimatta ylitti vuosituotanto entiset saavutukset. Myöskin toimitukset kaupungin laitoksille ylittivät edellisten vuosien korkeimman määrän.

Myynti ja hinnat

Polttopuujakelun määrä kaupungin omille laitoksille oli 65 444 m³ ja yleisölle 20 432 m³ eli yhteensä 85 876 m³. Tästä määrästä toimitettiin pilkottuna 30 535 m³.

Koivuhalkojen hinta pienkuluttajille oli 1. 1.—31. 3. välisenä aikana 1 850 mk/m³, 1. 4.—31. 8. 1 700 mk/m³ sekä 1. 9.—31. 12. 1 600 mk/m³. Myytäessä kaupungin laitoksille noudatettiin laskutuksessa samoja hintoja. Hiiliä toimitettiin kaupungin taloille 9 820 tn.

Ainespinotavarana myytiin kotimaisille teollisuuslaitoksille kuusi- ja mäntypaperipuita 12 832 m³.

Erikoispuutavaraa toimitettiin kaupungin laitoksille seuraavasti: veistettyä hirttä 113 832 jm, veistettyä parrua 147 198 jm, ratapölkkyjä 6 367 kpl, junttapaaluja 16 862 kpl, pylväitä 5 786 kpl, koivutukkeja 1 525 kpl, lipputankoja 15 kpl, tukipuita 2 436 kpl, reimaririukuja 40 kpl, rullapuita 25 kpl, sirkkelisahattua parrua 7 445 jm ja pölkkyjä 156 kpl. Yksityisille myytiin veistettyä hirttä 1 972 jm, junttapaaluja 180 kpl ja lipputankoja 3 kpl.

Tulot ja menot

Toimiston tulot tilinpäätöksen mukaan olivat 734 418 660 mk ja menot 726 371 115 mk, joten ylijäämää kertyi 8 047 545 mk.

Yleistä

Kertomusvuoden puolivälissä hiilivarastojen tultua loppuunjaetuksi siirtyi hiilien hankinta ja jakelu kokonaan kaasulaitokselle.

Kuten edellä kuljetusten kohdalla huomataan oli autokuljetusten osuus lisääntynyt ja kuljetusmatkat pidentyneet. Pinotavaran kuljetus Päijänteen alueelta vesitietä ja rautatietä käyttäen oli käynyt kannattamattomaksi. Välimatkoja lyhentäviä uusia valtateitä oli rakenteilla jatkuvasti. Kertomusvuoden jälkipuoliskolla saattoivat toimiston raskaat Diesel-kuorma-autot käyttää Heinolan—Helsingin välillä uutta valtateitä koko mitaltaan, kun se pääosaltaan kestopäällysteisenä päätekohtassaan Helsingissä avattiin liikenteelle. Autokuljetukset ovat huomattavasti vähentäneet puutavarakuljetuksia Heinolan asemalta. Tätä tilannetta perusteluina käyttäen saatiin rautatieviranomaisten kanssa aikaan erikoissopimus rahtialennuksesta Heinolasta Helsinkiin tuleville haloille ja sahatulle puutavaraalle. Tämä alennus teki kertomusvuoden aikana 1 297 607 mk.

Kertomusvuoden päättyessä voitiin katsoa sahalla jatkuvasti käynnissä olleet rakentamistyöt päättyneeksi.

Häiriötön toiminta, korkea tuotantotulos, sahalla aikaansaatu huomattava kustannusten vähentyminen tuotantoyksikköä kohti osaltaan vaikuttivat siellä saadun suhteellisesti hyvän vuosituloksen saavuttamiseen, tehden ylijäämä 7 555 695 mk.